

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological method) เพื่อบรรยายและอธิบายปรากฏการณ์การดูแลและบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วมที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

สถานที่ศึกษา (Setting)

สถานที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือโรงพยาบาลหาดใหญ่ เป็นโรงพยาบาลศูนย์แห่งหนึ่งของกระทรวงสาธารณสุขในภาคใต้เป็นโรงพยาบาลดูแลผู้ป่วยระดับตติยภูมิมิขนาด 640 เตียง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อาณาเขตของโรงพยาบาลหาดใหญ่ มีทิศเหนือติดถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ ทิศใต้ติดถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ซอย 7 ทิศตะวันออกติดถนนนิพัทธ์สงเคราะห์ซอย 5 ทิศตะวันตกติดถนนรัถการ ซึ่งมีลักษณะแผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารภายในโรงพยาบาลหาดใหญ่ตามภาคผนวก ง.

ผู้ให้ข้อมูล (Participants)

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานดูแลและบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วมโรงพยาบาลหาดใหญ่ ระหว่างวันที่ 22-25 พฤศจิกายน 2543 และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพมากกว่า 3 ปี จำนวน 12 ราย ผู้ให้ข้อมูลได้มาจากการบอกต่อ (snow ball) โดยครอบคลุมทุกแผนกที่เกี่ยวข้อง คือ แผนกสูติกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม กุมารเวชกรรม ผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยหนัก ห้องคลอด ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน ห้องผ่าตัด งานซักฟอก และจ่ายกลาง

เครื่องมือในการวิจัย (Research Instrument)

การศึกษาครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก จดบันทึกข้อมูล และบันทึกเทปขณะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมเครื่องมือต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ ที่พักขณะปฏิบัติงาน สถานภาพสมรส ระยะเวลารับราชการ ประสบการณ์การทำงาน ในฐานะพยาบาลวิชาชีพ หน่วยงานที่ปฏิบัติ ตำแหน่ง และการฝึกอบรมเกี่ยวกับสาธารณสุข ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข

2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรับรู้ธรรมชาติของการเกิดน้ำท่วม ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะวิกฤตน้ำท่วมโรงพยาบาลหาดใหญ่ และประสบการณ์ของพยาบาลในการดูแล และการบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์น้ำท่วม ความรู้สึกขณะเผชิญ ผลกระทบจากน้ำท่วมต่อการดูแลและการบริหาร การดูแลและการบริหารขณะเกิดวิกฤตน้ำท่วม ปัญหา/อุปสรรค ความช่วยเหลือ แนวทางดูแลผู้ป่วยขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม และการให้ความหมายต่อภาวะวิกฤตน้ำท่วม

3. เครื่องบันทึกเสียง และอุปกรณ์การบันทึก เช่น ม้วนเทป แบตเตอรี่

4. สมุดบันทึก และปากกาเพื่อใช้จดบันทึกข้อมูล

เนื่องจากนักวิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Streubert & Carpenter, 1999) เพราะผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดปัญหาการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ต้องใช้ทฤษฎีพื้นฐานหลายศาสตร์ และผู้วิจัยต้องตรวจสอบเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความตรงด้านข้อมูล และเชื่อถือได้มากที่สุด ดังนั้นในการดำเนินการวิจัย จึงมีการเตรียมความพร้อมของผู้วิจัยดังรายละเอียดในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ

การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเมินได้จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแนวคำถามของการสัมภาษณ์ และตัวผู้วิจัยเองที่เป็นผู้เก็บข้อมูล

สำหรับเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ส่วน ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาของรูปแบบการวิจัย ประสบการณ์ของผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล และผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ โดยการศึกษานำร่องในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนกับ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 ราย หลังจากนั้นจึงให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข และได้รับการตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลและมีประสบการณ์การดูแล และช่วยเหลือผู้ประสพภัยน้ำท่วมอำเภอลาดใหญ่ 1 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

จรรยาบรรณของนักวิจัย

ในการวิจัยเชิงคุณภาพตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เนื่องจากการที่ต้องเข้าไปสร้างสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิด และทำการสัมภาษณ์เจาะลึก อาจทำให้เป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัว และการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัด ในเรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชน ความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูล การเป็นส่วนตัว และการรักษาความลับ รวมทั้งการที่ผู้ให้ข้อมูลจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือออกจากกรวิจัยโดยไม่เกิดผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล (Burns & Grove, 1993) ผู้วิจัยจึงทำการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลโดยการแนะนำตนเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา การขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ใบพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลตามเอกสารที่เตรียมไว้ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยเซ็นยินยอม หรืออาจให้ความยินยอมด้วยวาจา แล้วเปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาหรือข้อสงสัยต่างๆ โดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก (ดังภาคผนวก ก.) ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิเกี่ยวกับเอกสารที่บันทึกข้อความโดยไม่ระบุชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล และไม่นำเทปที่ใช้ในการบันทึกออกเผยแพร่

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการดังนี้

ขั้นเตรียมการ

ผู้วิจัยได้เตรียมการการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังแสดงในภาพประกอบ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยเตรียมความรู้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะวิกฤตน้ำท่วมทั่วไป การดูแล การบริหารจัดการ และความรู้ด้านระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา เพื่อนำไปสู่การศึกษาที่ถูกต้องและครอบคลุมปรากฏการณ์ให้มากที่สุด

2. ผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมกับสภาประชาชน เพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ องค์กรเอกชน ประชาชนและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาน้ำท่วม จังหวัดสงขลา คือ กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน และตัวแทนจากผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ซึ่งจัดประชุมทุกเดือน โดยผู้วิจัยเข้าร่วมประชุม 4 ครั้ง รวมระยะเวลาทั้งหมด 9 ชั่วโมง ทำให้ผู้วิจัยรับทราบข้อมูล และเข้าใจสถานการณ์วิกฤตน้ำท่วมที่เกิดขึ้น และทราบถึงแนวโน้ม การวางแผน ตลอดจนการป้องกันน้ำท่วมในอนาคต

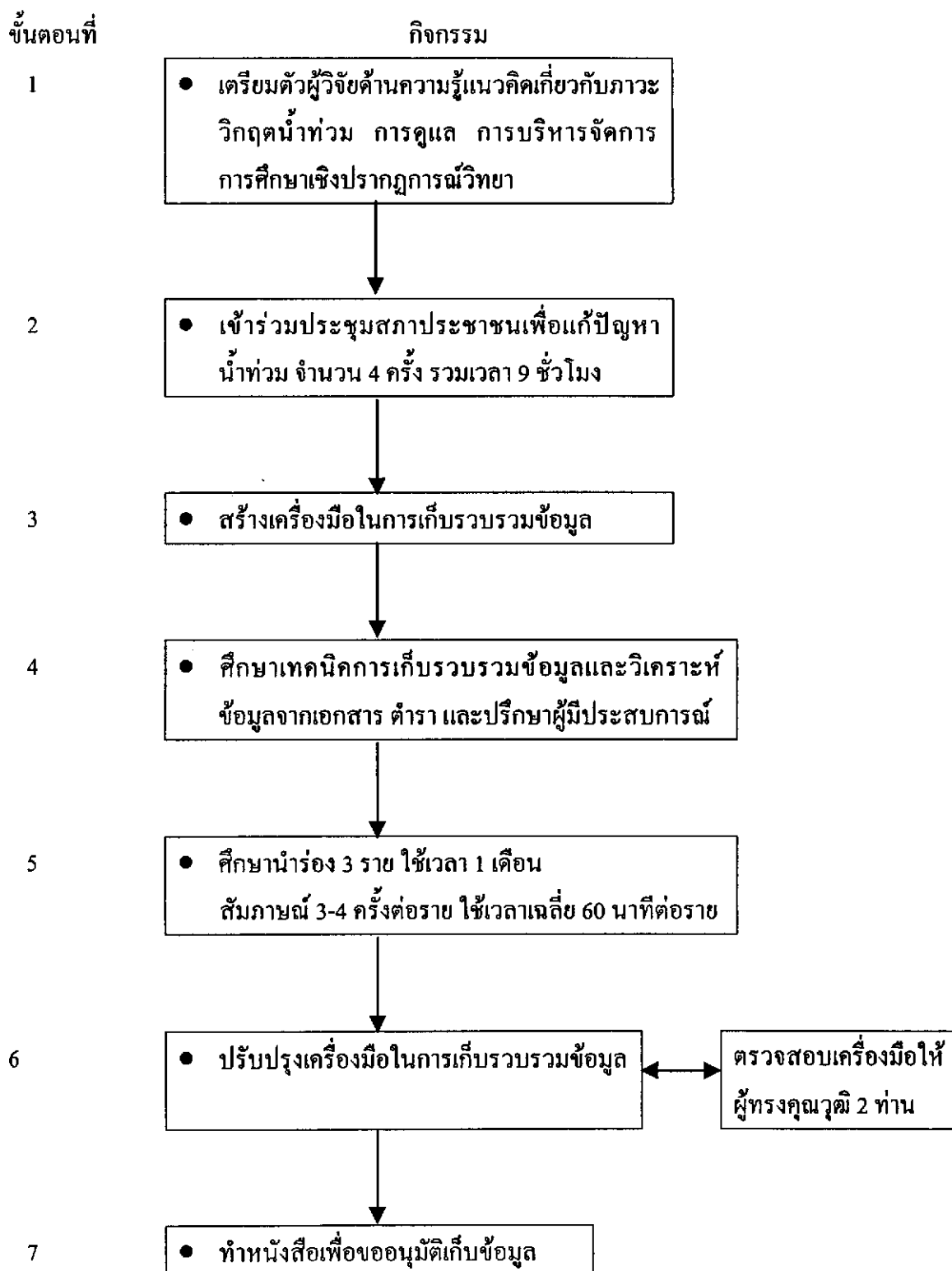
3. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากความรู้และแนวคิดที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล และแนวคำถามการรับรู้ และเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติของการเกิดน้ำท่วม ภาวะวิกฤตน้ำท่วม โรงพยาบาลหาดใหญ่ ประสิทธิภาพของพยาบาลในการดูแล และบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม และแยกเป็นข้อคำถามย่อย ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ข. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

4. ผู้วิจัยศึกษาเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษากลยุทธ์จาก ตำรา วารสาร และปรึกษากับผู้มีประสบการณ์ภายในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เกี่ยวกับเทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) และการจัดบันทึกข้อมูล ภาคสนาม ทำให้เพิ่มความเข้าใจในเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 3 และความรู้ความเข้าใจถึงเทคนิคการเก็บรวบรวมในขั้นตอนที่ 4 ไปศึกษานำร่องกับพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การดูแล และการบริหารจัดการช่วงวิกฤตน้ำท่วมวันที่ 22-25 พฤศจิกายน 2543 โดยเลือกศึกษาในผู้บริหารทางการพยาบาล 1 ราย ผู้ปฏิบัติการ 2 ราย เพื่อทดลองใช้เครื่องมือ และฝึกทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลา 1 เดือนในเดือนเมษายน 2543 สัมภาษณ์ 3-4 ครั้งต่อรายใช้เวลาเฉลี่ย 60 นาทีต่อราย เป็นการเตรียมความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

6. ปรับปรุงเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนำไปศึกษานำร่องในขั้นตอนที่ 5 และควบคุมคุณภาพของเครื่องมือโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขเบื้องต้น และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีก 2 ท่าน ดังกล่าวไว้ในการควบคุมคุณภาพเครื่องมือ ทำให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพครอบคลุมปรากฏการณ์ที่จะศึกษาเป็นอย่างดี

7. ทำหนังสือขอเก็บข้อมูล งานวิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ถึงหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการเตรียมการ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการ

ผู้วิจัยมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอนดังแสดงตามภาพประกอบ 2 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลหาดใหญ่ แนะนำตัวแสดง ความสนใจต่อปัญหาของงานวิจัย แจ่งวัตถุประสงค์การทำวิจัย สอบถามหากกลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลระดับบริหาร ผู้ซึ่งปฏิบัติงานระหว่างวันที่ 22-25 พฤศจิกายน 2543 โดยรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างตั้งใจ

2. เลือกบรรยากาศที่เอื้อต่อการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน พฤศจิกายน-มกราคมเพราะเป็นช่วงที่มีฝนตกหนัก และมีข่าวลือว่าน้ำจะท่วมรุนแรงอีกครั้ง ประกอบกับมีการรายงานระดับน้ำฝนจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์บ่อยครั้งมาก ทำให้กระตุ้นความรู้สึก ของผู้ให้ข้อมูลต่อบรรยากาศและเหตุการณ์น้ำท่วมในอดีตได้

3. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลแนะนำตนเองและสร้างความไว้วางใจตามข้อความใน ใบพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลดังกล่าว ก. เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับ จากการศึกษา พร้อมทั้งสอบถามความยินยอมเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ด้วยวาจา การเข้าพบผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยคำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยอย่างเคร่งครัด และพบว่าสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ ข้อมูลดีมาก จากการสังเกตพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความกระตือรือร้นที่จะให้ข้อมูลโดยนัดวัน เวลา และ กำหนดสถานที่ให้ผู้วิจัยทันที ผู้ให้ข้อมูลบางรายสมัครใจ ขอเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยกล่าวว่า ตนเองอยู่ใน เหตุการณ์ด้วย อยากเล่าเหตุการณ์ให้ฟัง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ ข้อมูล เป็นส่วนที่ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลสะดวกและได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากขึ้น

4. ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

4.1 สัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยบันทึกเทป และจดบันทึกข้อมูลผสมผสาน เทคนิคการฟัง การสะท้อน การบรรยาย การกล่าวซ้ำ การเงียบ และการให้ยกตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะ จุดอ่อนในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ ผู้วิจัยมีความรู้สึกเป็นคนใน (insider) มาก แก้ไขโดยแยก ความคิดล่วงหน้าออกจากสิ่งที่ศึกษา (bracketing) เมื่อใช้เทคนิคดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถจัดความลำเอียง (bias) ได้ ในการสนทนาผู้วิจัยไม่ชี้แนะหรือแสดงความคิดเห็นใน เรื่องต่างๆ เป็นเพียงผู้กระตุ้นผู้ให้ข้อมูลแสดงออกถึงความคิด และความรู้สึกเป็นอิสระ ใช้ระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูล 3-4 ครั้งๆ ละประมาณ 60 นาที

4.2 แปลข้อมูลรายวัน หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละวัน ผู้วิจัยทำการ แปลผลข้อมูลรายวันโดยนำมาถอดเทป เป็นข้อความเชิงบรรยาย ประกอบกับการนำข้อความที่ได้ จากการจดบันทึกข้อมูลมาร่วมแปลข้อมูลรายวัน โดยเลือกข้อความที่เป็นคำบรรยายของผู้ให้ข้อมูลที่

เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ต่อการดูแล และบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม และทำการตรวจสอบข้อความที่ยังไม่ชัดเจน และครบถ้วน เพื่อที่จะนำข้อความนั้นไปสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

5. ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลภายหลังการรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้รับถูกต้องและตรงกับสภาพความเป็นจริง นำมาสรุปเบื้องต้นหรือแปลความเบื้องต้นแล้วนำกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูล แต่ละรายอ่านหรือตรวจสอบอีกครั้ง

ผู้วิจัยสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อข้อมูลมีความอิ่มตัว (saturation of data) โดยพิจารณาจากการที่ผู้วิจัยไม่สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ได้อีก และผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกันในข้อมูลที่ได้รับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปรากฏการณ์วิทยา หลังจากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นโดยโคไลซี (Colaizzi, 1978 cited in Beck, 1994) เพราะสอดคล้องกับปรัชญาของการศึกษาปรากฏการณ์วิทยาแบบเฮร์เมนิวติกซ์ โดยเชื่อว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ให้ความหมายด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีนี้ได้มีการตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

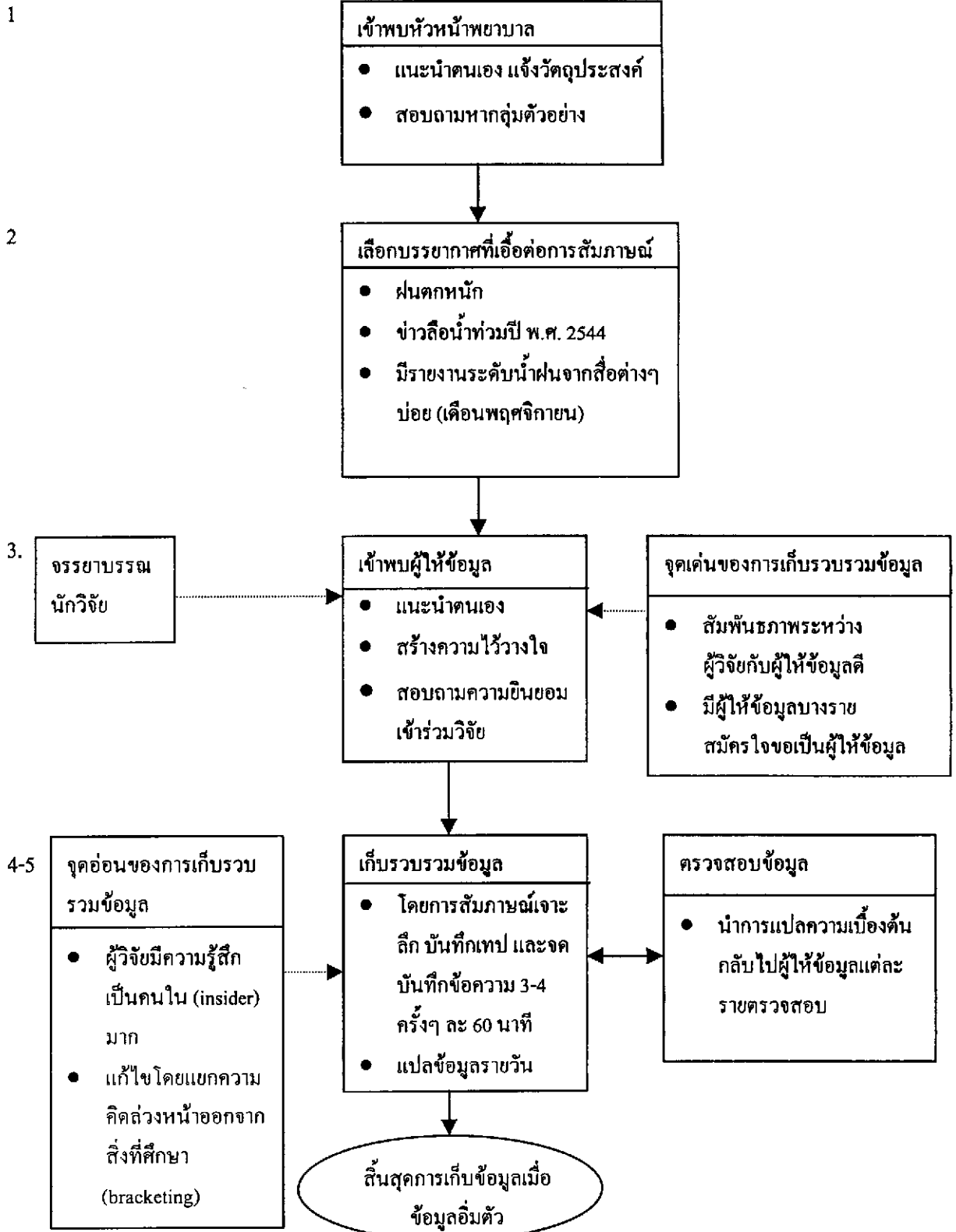
1. ทำการอ่านข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการบันทึกประจำวันหลายๆ ครั้ง (Read all the subjects description) เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของปรากฏการณ์น้ำท่วม การดูแลและบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม โรงพยาบาลหาดใหญ่ โดยภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละวัน ผู้วิจัยก็จะนำข้อมูลมาทำการถอดเทปอย่างตั้งใจ และบันทึกข้อความที่เกี่ยวข้องทั้งหมดโดยไม่ตีความลงในสมุดบันทึกประจำตัวของผู้ให้แต่ละราย หลังจากถอดเทปแล้วนำเอาข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป และข้อมูลจากการจดบันทึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลนั้นๆ มาอ่านทำความเข้าใจในภาพรวมของข้อมูลที่ได้ และปรากฏการณ์ที่สำคัญ (acquired or feeding for theme)

2. กลับมาอ่านข้อความอีกครั้ง แล้วทำการดึงข้อความหรือประโยคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์น้ำท่วม การดูแลและบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม (extracting significant phrases or statements) โดยการขีดเส้นใต้ข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อการดูแลและการบริหารขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม โรงพยาบาลหาดใหญ่

3. พยายามให้ความหมายในแต่ละข้อความที่ค้นพบ ภายใต้คำบอกเล่าที่แท้จริงของผู้ให้ข้อมูล (formulating meaning) ซึ่งในแต่ละประโยคอาจมีความหมายได้มากกว่าหนึ่งประเด็น หลังจากนั้นก็นำข้อความสำคัญเหล่านั้นไปแยกบันทึกไว้ในแฟ้มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จัดไว้ และนำไปตรวจสอบความตรงกับผู้ให้ข้อมูลนั้น

ขั้นตอน

กิจกรรม

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการดำเนินการ การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำข้อความหรือประโยคที่กำหนดความหมายแล้วมาจัดรวมเป็นข้อ (clusters of themes) ซึ่งจะจัดได้ทั้งกลุ่มใหญ่ (themes) และกลุ่มย่อย (sub-themes) ที่อยู่ภายในความหมายเดียวกันกับกลุ่มใหญ่ๆ ทำให้ในแต่ละวันผู้วิจัยทราบว่าข้อมูลใดที่ได้มาแล้ว ข้อมูลใดที่ยังขาดความชัดเจนหรือยังไม่ครบถ้วนก็จะทำการวางแผนและกำหนดประเด็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายที่ต้องค้นหาเพิ่มเติมไว้ เพื่อที่จะกลับไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลรายนั้นๆ ในครั้งต่อไป

ซึ่งการไปพบให้ข้อมูลครั้งต่อไปนั้นจะมุ่งเน้นในการค้นหาข้อมูลที่ยังไม่ลึกซึ่งครอบคลุมการรับรู้หรือความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูล เมื่อผู้ศึกษาคิดว่าได้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการชัดเจนแล้ว โดยประเมินจากการที่ข้อมูลในประเด็นที่ศึกษามีความซ้ำซ้อนกับข้อมูลเดิม และไม่ได้รับข้อมูลใหม่มาเติมในประเด็นเหล่านั้น ถือเป็น การสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. เขียนคำอธิบายปรากฏการณ์น้ำท่วม การดูแลและการบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วมที่ค้นพบบนพื้นฐานของข้อมูลจากประสบการณ์จริงของผู้ให้ข้อมูล (exhaustive description) หลังจากที่ได้รับข้อมูลในแต่ละประเด็นมากเพียงพอแล้ว และตัดข้อมูลส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องทิ้งไป

6. อธิบายโครงสร้างสำคัญของปรากฏการณ์น้ำท่วม การดูแลและการบริหารจัดการขณะเกิดภาวะวิกฤตน้ำท่วม (essential structure) ซึ่งจะกระทำในช่วงของการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อใกล้สิ้นสุดการวิจัย โดยการนำรายละเอียดของปรากฏการณ์ที่เขียนอธิบายไว้อย่างชัดเจนมารวมกัน

7. ทำการพิสูจน์ว่าข้อสรุปที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากคำอธิบายของผู้ให้ข้อมูลนั้นเป็นข้อสรุปที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริง (final validating step) โดยนำข้อมูลที่ได้ นำเสนอในการประชุมเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 14.00 น - 16.30 น. ณ ห้องประชุมสุติกรรม 320 โรงพยาบาลหาดใหญ่มีผู้เข้าร่วมประชุม 14 คน ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล นักวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลหาดใหญ่ โดยที่ประชุมรับรองความเป็นจริงของข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นข้อเสนอแนะการบริหารจัดการในกลุ่มงานการพยาบาล หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อธิบายเพิ่มเติม จนได้ข้อสรุปสุดท้ายสมบูรณ์และเป็นข้อค้นพบที่ได้จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง